

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM JUŽNE PRIMORSKE 2014-2020

DELOVNA SKUPINA ZA PODEŽELJE, KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO, VAROVANJE NARAVE

1. DELAVNICA, KOPER, 6. 2. 2013

Tematski cilj 1: KREPITEV RAZISKAV, TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN INOVACIJ

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

izboljšanje pogojev za raziskave in razvoj, predvsem s ciljem, da javne in zasebne naložbe dosežejo 3 % BDP.

Ključni ukrepi za Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP):

pospeševanje inovacij in baz znanja na podeželskih območjih s:

- sodelovanjem med sektorji kmetijstva, prehrane, gozdarstva in drugimi akterji ter oblikovanjem grozdov in omrežij. Sodelovanje v tem okviru je lahko v obliki pilotnih projektov in razvoja novih proizvodov, praks, postopkov in tehnologij, vključno z uvedbo nizkoogljičnih in zelenih tehnologij;
- vzpostavitev in uporabo svetovalnih storitev, vključno z upravljanjem kmetij ter kmetijskimi in gozdarskimi svetovalnimi storitvami, obenem pa zagotavljanjem, da imajo kmetje, lastniki gozdov in MSP na podeželskih območjih dostop do svetovalnih storitev za boljšo gospodarsko in okoljsko učinkovitost; krepitve povezav med kmetijstvom in gozdarstvom ter raziskavami in inovacijami z:
- vzpostavitev operativnih skupin, ki združujejo kmete, raziskovalce, svetovalce, civilno družbo in podjetja, ki so vključeni v kmetijski in živilski sektor, da bi razvile in izvajale inovativne projekte na področjih skupnega interesa. Te operativne skupine bodo del evropskega partnerstva za inovacije na področju produktivnosti in trajnosti kmetijstva.

Tematski cilj 2: POVEČANJE DOSTOPA DO INFORMACIJSKIH IN KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJ TER NJIHOVE UPORABE IN KAKOVOSTI

2.1 Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Kot je navedeno v integriranih smernicah bi „države članice [...] morale spodbujati uvajanje in razvoj hitrega interneta kot bistvenega sredstva za dostop do znanja in sodelovanje pri njegovem ustvarjanju.¹⁵“ Cilj Evropske digitalne agende¹⁶ je zagotoviti pametno, trajnostno in vključujočo gospodarsko rast z vzpostavitev digitalnega enotnega trga ter izkoriščanjem

inovacijskega potenciala s hitrimi in ultra hitrimi internetnimi povezavami ter inter-operabilnimi storitvami in aplikacijami¹⁷. Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) so pomembno gonilo gospodarske rasti, inovacij in produktivnosti, ki segajo na veliko Področij.

Ključni ukrepi za EKSRP:

povečanje dostopnosti IKT za vse ter njihove kakovosti in uporabe na podeželskih območjih z:

- vzpostavitvijo, izboljšanjem in razširjanjem širokopasovne infrastrukture, vključno s pasivno širokopasovno infrastrukturo;
- aplikacijami in storitvami IKT v podporo trajnosti ter konkurenčnosti podeželskih območij, kmetijstva in predelave hrane;
- digitalnimi vsebinami, pomembnimi za razvoj turizma na podeželskih območjih; spodbujanjem digitalne pismenosti kmetov, upraviteljev gozdov in podeželskih podjetij
zunaj formalnih izobraževalnih sistemov.

Tematski cilj 3:

POVEČANJE KONKURENČNOSTI MALIH IN SREDNJIH PODJETIJ, KMETIJSKEGA SEKTORJA (ZA EKSRP) TER SEKTORJA RIBIŠTVA IN RIBOGOJSTVA (ZA ESPR)

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Mala in srednja podjetja so steber evropskega gospodarstva ter so glavno gonilo rasti, ustvarjanja delovnih mest in kohezije, saj zagotavljajo dve tretjini delovnih mest v zasebnem sektorju in prispevajo 58 % k skupni dodani vrednosti, ki jo ustvarjajo podjetja v EU. Naložbe v MSP zato veliko prispevajo k rasti, zaposlovanju in koheziji. MSP imajo jasno opredeljeno vlogo pri upravljanju strukturnih sprememb in prehoda v svetovnem gospodarstvu, temelječem na znanju, in pri ustvarjanju novih zaposlitvenih možnosti. Sama MSP nimajo pristojnosti za izvajanje vrednostne verige v velikem obsegu in so zato odvisna od ustvarjanja povezav znotraj in zunaj njihove regije porekla.

Ukrepi EKSRP za povečanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja bodo pomagale zagotoviti trajnostno proizvodnjo hrane v EU in prispevale k ustvarjanju delovnih mest ter ohranjanju podeželskih območij in njihove rasti. Posebni izzivi, ki jih je treba obravnavati, so velikost kmetijskih gospodarstev v nekaterih regijah, ki ovira konkurenčnost, starostna struktura sektorja, v katerem je samo 6 % kmetov mlajših od 35 let, in potrebo po spodbujanju produktivnosti in učinkovitosti, da se sektor odzove na konkurenco iz tretjih držav, naraščajoče stroške surovin, nestanovitnost trga in okoljske izzive.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- prestrukturiranje kmetij z velikimi strukturnimi težavami, zlasti z naložbami na kmetijah za izboljšanje uspešnosti kmetijskega gospodarstva ali v podporo sposobnosti

preživetja kmetij, gospodarske trajnosti, z naložbami, povezanimi s predelavo, trženjem

in razvojem kmetijskih proizvodov ali z naložbami v infrastrukturo za razvoj in prilagajanje kmetijstva;

- generacijska pomladitev v kmetijskem sektorju, zlasti s pomočjo za zagon novega podjetja za mlade kmete;
- vključitev primarnih proizvajalcev v verigo preskrbe s hrano s podporo za sheme kakovosti, promocijo na lokalnih trgih, horizontalnim in vertikalnim sodelovanjem, novimi možnostmi trženja in povezovanja, razvojem kratke dobavne verige ter vzpostavljanjem skupin proizvajalcev;
- obvladovanje tveganja v okviru kmetij z vrsto orodij za pomoč kmetom pri učinkovitem upravljanju vedno večjih gospodarskih in okoljskih tveganj, vključno z boleznimi živali in rastlin, ter podpora za naložbe v preventivne in sanacijske ukrepe.

Ključni ukrepi za Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR):

- razvoj podjetij, poslovnih spretnosti ter podjetništva na področju ribištva in ribogojstva za povečanje njihove konkurenčnosti, sposobnosti preživetja in trajnosti;
- uvajanje ali razvoj novih ali izboljšanih proizvodov, postopkov, tehnologij ter sistemov upravljanja in organizacije na vseh ravneh dobavne verige v sektorjih ribištva in ribogojstva za povečanje dodane vrednosti ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva ter zmanjšanje proizvodnih stroškov;
- izboljšanje ureditve trga v sektorjih ribištva in ribogojstva.

Tematski cilj 4:

PODPORA PREHODU NA NIZKOOGLJIČNO GOSPODARSTVO V VSEH SEKTORJIH

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 20 % v primerjavi z ravnjo iz leta 1990 ali za 30 %, če za to obstajajo ugodni pogoji; povečanje deleža obnovljivih virov v končni porabi energije na 20% ter povečanje energetske učinkovitosti za 20 %.

Ključni ukrepi za ESRR:

- naložbe v večjo uporabo pogodb za zagotavljanje energetske učinkovitosti v javnih zgradbah in stanovanjskem sektorju.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- energetska učinkovitost ter obnovljivo ogrevanje in hlajenje v javnih stavbah, zlasti predstavitev stavb z ničelnimi emisijami ali pozitivno energetske bilanco, pa tudi temeljita prenova obstoječih stavb s preseganjem stroškovno optimalnih ravni;
- ukrepi energetske učinkovitosti in uporaba obnovljive energije v MSP (vključno z informacijskimi kampanjami);

- inovativne tehnologije obnovljive energije, zlasti tehnologije iz Evropskega strateškega načrta za energetska tehnologija³⁵ in Energetskega načrta za leto 2050, skupaj z biogorivi druge in tretje generacije;
- podpora proizvodnji obnovljive energije na morju, vključno z energijo plimovanja in valovanja;
- celostne nizkoogljične strategije in akcijski načrti za trajnostno energijo za mestna območja, vključno s sistemi javne razsvetljave in pametnimi omrežji.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- večja učinkovitost rabe energije v kmetijstvu in predelavi hrane z naložbami v energetska učinkovitejše stavbe in objekte, skupaj z nasveti o energetska učinkovitosti;
- olajševanje ponudbe in uporabe obnovljivih virov energije, stranskih proizvodov, odpadkov, ostankov in drugih neživilskih surovin za spodbujanje biogospodarstva z naložbami v proizvodnjo na kmetijah ter uporabo obnovljive energije; pilotnimi projekti za izboljšanje uporabe stranskih proizvodov; naložbami v nove tehnologije v gozdarstvu za predelavo biomase in naložbami v infrastrukturo za obnovljivo energijo na podeželskih območjih;
- zmanjševanje emisij dušikovega oksida in metana iz kmetijstva s podporo za manjšo uporabo dušikovih gnojil; boljšimi praksami upravljanja živine (za obdelavo živalskih odpadkov) in podporo za podnebju bolj prijazno kolobarjenje;
- povečanje sekvenciranja ogljika in zmanjšanje emisij v kmetijstvu in gozdarstvu s kmetijsko-gozdarskimi sistemi; pogozdovanjem in vzdrževanjem; podnebju prijaznim upravljanjem novih in obstoječih gozdov; vzpostavitvijo ali ohranjanjem zdravega travinja ter ohranjanjem šotišč.

Ključni ukrepi za ESPR:

- podpora razširjanju nizkoogljičnih tehnologij in rešitev ter povečanje energetske učinkovitosti pri ribiškimi in ribogojnimi dejavnostmi, vključno z ribiškimi plovili, pristanišči, ribogojnicami

Tematski cilj 5:

SPODBUJANJE PRILAGAJANJA NA PODNEBNE SPREMEMBE TER PREPREČEVANJA IN UPRAVLJANJA TVEGANJ

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Bela knjiga „Prilagajanje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti“ določa okvir EU za prilagajanje podnebnim spremembam, vključno s cilji in ukrepi. Sporočili „Skupnostni pristop k preprečevanju naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek“³⁹ in „Za učinkovitejše evropsko odzivanje na nesreče: vloga civilne zaščite in humanitarne pomoči“⁴⁰ določata ključne dejavnike pristopa EU k preprečevanju in upravljanju tveganj.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- razvoj strategij in akcijskih načrtov za prilagajanje podnebnim spremembam ter načrtov preprečevanja in upravljanja tveganj na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter za vzpostavitev zbirke znanja in zmogljivosti opazovanja podatkov ter mehanizmov za izmenjavo informacij;
- večje naložbe v prilagajanje na podnebne spremembe ter preprečevanje in upravljanje tveganj, vključno s preprečevanjem škode in povečanjem odpornosti zgradb in druge infrastrukture; varovanjem zdravja ljudi; zmanjšanjem prihodnjega pritiska na vodne vire; naložbami v poplavne in obalne zaščite ter zmanjšanjem ranljivosti ekosistemov, da se poveča odpornost ekosistemov in omogoči prilagoditev na podlagi na ekosistemov;
- razvoj orodij (odkrivanje, sistemi za zgodnje opozarjanje in obveščanje, določanje območij tveganj in njihovo ocenjevanje); večje naložbe v sisteme obvladovanja nesreč, da se okrepi pripravljenost na nesreče, preprečevanje tveganj in upravljanje naravnih tveganj, vključno z vremenskimi tveganji (kot so nevihte, ekstremne temperature, gozdni požari, suše, poplave) in geofizikalnimi tveganji (kot so snežni in zemeljski plazovi, potresi, izbruhi vulkanov), in da se podprejo družbeni odzivi na industrijska tveganja (sistemi zgodnjega opozarjanja, določanje območij tveganj).

Ključni ukrepi za EKSRP:

- trajnostno gospodarjenje z vodo, vključno z učinkovito rabo vode (v povezavi z ekosistemi), z vzpostavitvijo območij za skladiščenje vode na kmetijah; podpora za vzorce pridelovanja z učinkovito rabo vode ter vzpostavitev in upravljanje zaščitnih gozdnih pasov proti eroziji;
- boljše upravljanje tal s podporo praks za preprečevanje degradacije tal in izčrpavanja zaloga ogljika v tleh, kot so plitko obdelovanje zemlje, zimska travna ruša ter vzpostavitev kmetijsko-gozdarskih sistemov in novih gozdov;
- zagotavljanje velikih možnosti za prilagajanje podnebnim spremembam in boleznim ter ohranjanje genske raznovrstnosti, zlasti s podpiranjem lokalnih sort pridelkov in živalskih pasem.

Tematski cilj 6:

VARSTVO OKOLJA IN SPODBUJANJE UČINKOVITE RABE VIROV

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Cilj vodilne pobude „Evropa, gospodarna z viri“ je vzpostaviti okvir za politike v podporo prehodu na gospodarstvo, gospodarno z viri in z nizkimi emisijami ogljika. V integriranih smernicah je navedena potreba držav članic po prekinitvi vezi med gospodarsko rastjo in izkoriščanjem virov, pri čemer bi se okoljski izzivi spremenili v priložnosti za rast, naravni viri pa bi se gospodarno izkoriščali. Posebni cilji v zvezi z okoljem so določeni v okoljskem pravnem redu EU in na ravni EU.

Okvirna direktiva o vodah je skupaj s preostalim vodnim pravnim redom EU namenjena varstvu vodnih virov in vodnega okolja ter zavezuje države članice, naj izvajajo ukrepe za zagotavljanje dobrega stanja vod (ekološkega, kemijskega in količinskega). Okvirna direktiva

o odpadkih določa obveznosti in cilje za države članice glede preprečevanja nastajanja in obdelave odpadkov. Strategija EU za biotsko raznovrstnost⁴⁵ določa cilj zaustavitve izgube biotske raznovrstnosti in slabšanja ekosistemskih storitev do leta 2020 ter njihovo obnovo, kolikor je ta mogoča. Direktiva o pticah⁴⁶ in Direktiva o habitatih⁴⁷ skupaj tvorita temelj naravovarstvene politike EU ter določata obveznosti za države članice. Cilj Tematske strategije za varstvo tal⁴⁸ in predlagane Okvirne direktive o tleh je varstvo in trajnostna raba talnih virov⁴⁹. Cilj Okvirne direktive o kakovosti zraka je izboljšati kakovost zunanjega zraka in zagotavljanje čistejšega zraka⁵⁰. Direktiva o morski strategiji⁵¹, katere cilji naj bi se dosegli s prispevki iz skladov SSO, pa je namenjena zagotavljanju okoljskega stebra pomorske politike EU.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- naložbe v učinkovito oskrbo z vodo, čiščenje odpadnih voda, ponovno uporabo vode, vključno z novimi naložbami v zmanjšanje uhajanja vode in izvajanje načrtov upravljanja povodij;
- naložbe v ravnanje z odpadki v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, zlasti ponovno uporabo, recikliranje in predelavo materialov, neprimernih za recikliranje;
- naložbe v zeleno infrastrukturo, vključno v območja Natura 2000 in druga območja, za spodbujanje varstva in obnove biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, varstvo pred poplavami in požari, zaščito obale, varstvo tal in drugih ukrepov za preprečevanje tveganja, zmanjšanje razdrobljenosti naravnih območij, povečanje razpoložljivosti vode ter obnovo močno preoblikovanih območij in habitatov;
- naložbe v ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka, povezane s prometom, zlasti v programe posodobitve ali zamenjave avtobusov, spodbujevalne sheme za čistejši promet, izboljšano javno prometno infrastrukturo in spodbujanje alternativnih oblik prometa.

Ključni ukrepi za ESRR:

- naložbe v diverzifikacijo lokalnega gospodarstva z varstvom in spodbujanjem kulturne dediščine in krajine (na podeželskih in mestnih območjih);
- podpora trajnostnemu celostnemu razvoju mest, vključno s trajnim mestnim odvajanjem vode, ukrepi za zagotavljanje ponovne prepustnosti tal (*soil desealing*), sanacijo onesnaženih območij in prenovu kulturne infrastrukture.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- obnavljanje, ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti, vključno z območji Natura 2000 in sistemi kmetovanja velike naravne vrednosti, ter stanja evropskih krajin s spodbujanjem: okolju prijaznih sistemov kmetovanja, vključno z ekološkim kmetovanjem; vzpostavitev in/ali ohranjanjem območij prosto živečih živali na kmetijah in/ali gozdnih območjih; odobritvijo nadomestila kmetom in/ali lastnikom gozdov za gospodarske izgube, s katerimi se srečujejo na območjih Natura 2000 in določenih koridorjih za prosto živeče živali; plačili kmetom, ki se obvežejo, da bodo kmetovali na gorskih območjih in drugih območjih z znatnimi naravnimi omejitvami; nagrajevanjem kolektivnih ukrepov za zagotavljanje okoljskih javnih dobrin;
- povečanje učinkovitosti pri uporabi vode v kmetijstvu z naložbami v bolj učinkovito

namakanje, svetovanje o učinkoviti rabi vode ter ohranjanje funkcij tal za zaščito in filtriranje;

- izboljšanje kakovosti vode in tal ter prispevanje k varovanju tal pred erozijo, zbijanjem, zasoljevanjem, zemeljskimi plazovi in izgubo organskih snovi.

Ključni ukrepi za ESPR:

- naložbe v prehod na okoljsko trajnostni ribolov v skladu s cilji skupne ribiške politike za izkoriščanje staležev rib na največji dovoljeni ravni biološkega izkoriščanja in odpravo zavržkov;
- naložbe v ekološke inovacije, kot so selektivnejše ribolovno orodje in druge inovacije za zmanjšanje vpliva ribištva in ribogojstva na okolje;
- naložbe v ribogojstvo z visoko ravno varstva okolja in zagotavljanje okoljskih storitev;
- finančni instrumenti, katerih cilj je boljša skladnost s pravili skupne ribiške politike, izboljšani nadzor ribištva ter izboljšano posredovanje in zajem znanstvenih podatkov v zvezi s skupno ribiško politiko;
- podpora sektorjev ribištva in ribogojstva kot odziv na povečano ozaveščenost, pričakovanja in interes potrošnikov za proizvode iz trajnostnih virov, ki se proizvajajo na okolju prijazen način.

Tematski cilj 7:

SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA PROMETA IN ODPRAVA OZKIH GRL V KLJUČNIH OMREŽNIH INFRASTRUKTURAH

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Bela knjiga o prometu⁵⁵ določa vizijo za konkurenčen in z viri gospodaren prometni sistem ter poudarja, da se od prometnega sektorja zahteva vsaj 60-odstotno zmanjšanje toplogrednih plinov do leta 2050 v primerjavi z ravno iz leta 1990. Za sklade SSO to pomeni, da se morajo osredotočiti na trajnostne oblike prometa in vlagati v območja z največjo evropsko dodano vrednostjo, torej vseevropska omrežja⁵⁶.

Ključni ukrepi za ESRR in Kohezijski sklad:

- osnovna infrastruktura vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T), ki zajema cestni, železniški in pomorski promet, multimodalne in interoperabilne načine prevoza ter prinaša visoke neto koristi za družbo;
- osnovna železniška infrastruktura TEN-T, sekundarna povezanost, posodobitev gostih železniških omrežij, evropski sistem za upravljanje železniškega prometa (European Rail Traffic Management System – ERTMS) ter druge naložbe za izboljšanje interoperabilnosti, krepitev zmogljivosti za načrtovanje, izvajanje in upravljanje projektov ter za obvladovanje tveganja in nesreč;
- inovativno zaračunavanje cestnih pristojbin, sistemi cestninjenja in upravljanje prometa ter infrastruktura za oskrbo z gorivom in polnjenje za nova vozila v mestnem prometu, ki ne povzročajo emisij ogljikovega dioksida;

- koncept celostne, trajnostne in dostopne urbane mobilnosti v mestih, mestnih regijah in metropolitanskih območjih, s čimer se zmanjšajo emisije toplogrednih plinov, zlasti z načrti trajnostnega mestnega prevoza⁵⁷, vključno s spodbujanjem uporabe javnih prevoznih sredstev, kolesarjenja in hoje;
- odstranitev ozkih grl v prometu po celinskih plovih poteh, pri čemer ostanejo znatne spremembe v rečnih koritih čim manjše, ter podpiranje naložb v okolju bolj prijazno ladjevje in naložb v rečne informacijske sisteme.

Tematski cilj 8:

SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN MOBILNOSTI DELOVNE SILE

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

zagotoviti 75-odstotno stopnjo zaposlenosti žensk in moških v starosti med 20 in 64 let, tudi z večjo udeležbo mladih, starejših delavcev in nizkokvalificiranih delavcev ter boljšim vključevanjem zakonitih priseljencev.

V okviru tega tematskega cilja se morajo države članice osredotočiti na doprinos k doseganju svojih nacionalnih ciljev na področju zaposlovanja z uporabo skladov SSO, in sicer zlasti ESS za podporo politik iz smernice 7 integriranih smernic k strategiji Evropa 2020 (smernica 7 o zaposlovanju). Podpora EKSRP mora biti osredotočena na ustvarjanje delovnih mest v podeželskih regijah, kjer je stopnja zaposlenosti na splošno nižja od povprečne.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- spodbujanje diverzifikacije kmetijskega sektorja, ustvarjanje novih malih podjetij in podpiranje drugih oblik ustvarjanja delovnih mest na podeželskih območjih, zlasti s pomočjo za zagon podjetij za nekmetijska mikro in mala podjetja na podeželskih območjih ter z naložbami v nekmetijske dejavnosti na podeželskih območjih.

Ključni ukrepi za ESPR:

- podpora za ustvarjanje delovnih mest v ribiških skupnostih z dodajanjem vrednosti ribiškim dejavnostim in proizvodom;
- podpora za diverzifikacijo ribiških skupnosti z ustvarjanjem alternativnih delovnih mest v lokalnem gospodarstvu, zlasti v drugih pomorskih sektorjih.

Tematski cilj 9:

SPODBUJANJE SOCIALNE VKLJUČENOSTI IN BOJ PROTI REVŠČINI

Ključni cilji, ki jih obravnavajo skladi SSO

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

spodbujanje socialne vključenosti, zlasti z zmanjšanjem revščine, z namenom odprave

revščine in izključenosti, ki ogrožata najmanj 20 milijonov ljudi.

Trenutno stanje:

cilja EU na podlagi sedanjih nacionalnih ciljev ne bo mogoče doseči. Po prvi predhodni oceni skupnih ambicij bi bilo mogoče do leta 2020 iz revščine in socialne izključenosti izvleči 12 milijonov ljudi. Če se upoštevajo tudi posredni učinki strategij za boj proti revščini otrok ali za zmanjševanje dolgotrajne brezposelnosti, bi se to število lahko povečalo za 25 %. Vendar to še vedno ne bi zadoščalo za izpolnitev zastavljenega krovnega cilja EU, in sicer bi rešili za 5 milijonov oziroma 25 % manj ljudi.

Ključni ukrepi za EKSRP:

- spodbujanje lokalnega razvoja na podeželskih območjih s spodbujanjem lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, (lokalne razvojne strategije LEADER) in z naložbami v vse vrste male infrastrukture na podeželskih območjih in z naložbami v vzpostavitvev, izboljšanje ali širitev osnovnih lokalnih storitev za podeželsko prebivalstvo, zlasti v oddaljenih podeželskih območjih, skupaj z drugimi ukrepi za izboljšanje kakovosti življenja in privlačnosti podeželskih naselij („obnova vasi“).

Tematski cilj 10:

NALOŽBE V IZOBRAŽEVANJE, SPRETNOSTI IN VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Krovni cilj strategije Evropa 2020:

izboljšanje ravni izobrazbe, pri čemer si je treba zlasti prizadevati, da se stopnja osipa zniža na manj kot 10 %, delež prebivalstva med 30. in 34. letom starosti s končano terciarno ali enakovredno izobrazbo pa poveča na vsaj 40 %.

Podpora EKSRP bo obravnavala tudi sorazmerno nizke ravni spretnosti v kmetijskem sektorju, ki predstavljajo oviro konkurenčnosti.

Ključni ukrepi za EKSRP:

krepitev vseživljenjskega učenja in poklicnega usposabljanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, zlasti s:

- podporo za poklicno usposabljanje in pridobivanje spretnosti na področjih, kot so upravljanje kmetij, trajnostne kmetijske prakse, izboljšanje kakovosti in uporaba novih tehnologij, specifičnih za kmetijstvo in gozdarstvo;
- podporo za predstavitvene dejavnosti za prenos znanja med kmeti o novih praksah v sektorju, pa tudi za obveščanje ter kratkoročne izmenjave in obiske v EU za spodbujanje izmenjave dobrih kmetijskih in gozdarskih praks upravljanja; spodbujanje vseživljenjskega učenja in poklicnega usposabljanja na podeželskih območjih na splošno (razen tečajev ali usposabljanj, ki se običajno izvajajo v srednješolskem ali visokošolskem izobraževanju), kot so usposabljanje na področju poslovnega upravljanja
- ali druge spretnosti, potrebne za diverzifikacijo iz kmetijskega sektorja.

PRILOGA II: PREDNOSTNE NALOGE SODELOVANJA

Čezmejno, transnacionalno in medregionalno sodelovanje v okviru ESRR

Čezmejna in transnacionalna območja, ki si delijo pomembne geografske značilnosti (jezera, reke, morske bazene ali gorska območja) morajo podpirati skupno upravljanje in spodbujanje svojih naravnih virov, varovati biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve, razvijati celovito čezmejno obvladovanje naravnega tveganja, obravnavati onesnaževanje teh območij ter izvajati skupno prilagajanje podnebnim spremembam ter ukrepe za preprečevanje in obvladovanje tveganja, zlasti glede zaščite pred poplavami in obalne zaščite.

Za doseganje kritične mase je lahko sodelovanje še zlasti učinkovito na področju raziskav in inovacij ter IKT s spodbujanjem inovativnih grozdov, centrov usposabljanja in poslovnih inkubatorjev ter pametnih povezav med poslovnim sektorjem ter raziskovalnimi in visokošolskimi središči. Treba je spodbujati tudi razvoj skupnih pristopov pametne specializacije, regionalnih partnerskih ustanov in sovlagateljskih platform. Spodbujanje partnerstev med izobraževalnimi ustanovami ter izmenjav študentov in učiteljev prav tako prispeva k doseganju kritične mase.

Ekonomije obsega, ki jih je mogoče doseči s čezmejnim in transnacionalnim sodelovanjem, so pomembne za naložbe, povezane s souporabo skupnih javnih storitev, zlasti na področju predelave odpadkov in čiščenja voda, zdravstvene infrastrukture, izobraževalnih objektov in opreme, dostopnosti, socialne infrastrukture, IKT, infrastrukture raziskav in inovacij, zelene infrastrukture, sistemov obvladovanja nesreč ter reševalnih služb. Spodbujanje mehkega sodelovanja na teh področjih (zdravstveno zavarovanje, razvoj skupnih programov izobraževanja in usposabljanja, usklajevanje vozniških redov in izdajanja vozovnic ali uvedba novih povezav javnega prometa, postopki ocenjevanja tveganja) lahko nadalje poveča varčevanje in kakovost življenja.

Na področju čezmejne omrežne infrastrukture bi se programi transnacionalnega sodelovanja lahko osredotočili na zagotavljanje podpore za usklajeno načrtovanje prometne infrastrukture (vključno s TEN-T) ter razvoj okolju prijaznih in interoperabilnih načinov prevoza v večjih geografskih območjih. Čezmejno sodelovanje, zlasti v manj razvitih regijah, bi se lahko osredotočilo na manjkajoče čezmejne povezave, ki pomenijo ozka grla za prometne tokove. Razvoj elektroenergetskih omrežij za večjo porabo električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov, bi se lahko okrepil s transnacionalnim in čezmejnim sodelovanjem pri vlaganju v določene dele infrastrukturnih omrežij.

Posebno vprašanje za čezmejno sodelovanje je krepitev čezmejnih storitev trga dela za spodbujanje mobilnosti delavcev prek meja. To je mogoče doseči s spodbujanjem čezmejnih platform za iskanje zaposlitve ali svetovalnih središč, pa tudi sodelovanjem med sindikati, zavodi za zaposlovanje in drugimi akterji na trgu dela. Ključnega pomena je, da se podpira razvoj enostavnih in hitrih postopkov za medsebojno priznavanje kvalifikacij in sporazumov o davkih, socialnem in zdravstvenem zavarovanju ter drugih vprašanjih, povezanih z delom.

Cilj *medregionalnega* sodelovanja mora biti povečanje učinkovitosti kohezijske politike z izmenjavo izkušenj med regijami in mesti, da bi se izboljšala zasnova in izvajanje operativnih programov pri cilju naložbe v rast in nova delovna mesta. Zlasti mora medregionalno sode-

lovanje spodbujati sodelovanje med inovativnimi raziskovalno intenzivnimi grozdi ter izmenjave med raziskovalnimi ustanovami na podlagi izkušenj „regij znanja“ in raziskovalnega potenciala v konvergenčnih in najbolj oddaljenih regijah“ iz 7. okvirnega programa za raziskave.

Izboljšanje upravljanja je prav tako pomemben vidik transnacionalnih in čezmejnih programov, zlasti tistih, ki obravnavajo čezmejni kriminal in varnost, vključno s financiranjem krepitev zmogljivosti carinskih sistemov. Dejavnosti bi morale dopolnjevati ukrepe, ki se financirajo iz Sklada za notranjo varnost⁶⁹, vključno z izboljšanjem policijskega sodelovanja, izmenjave in dostopa do informacij, preprečevanja kriminala in boja proti čezmejnemu kriminalu, pa tudi resnemu in organiziranemu kriminalu na splošno, ter dobrega upravljanja in boja proti korupciji.

EU mora izkoristiti prednosti posebnega in geostrateškega položaja najbolj oddaljenih regij v njihovih geografskih območjih (Atlantik, Karibi in Indijski ocean) ter jih v celoti vključiti v svoje politike. Teritorialno sodelovanje, ki vključuje najbolj oddaljene regije, je tako treba izboljšati, okrepiti in spodbujati.

Prispevek glavnih programov k makroregionalnim strategijam in strategijam za morske bazene

Cilj makroregionalnih strategij je vzpostavitev sodelovanja med državami ali ozemlji s spodbujanjem lokalnih in regionalnih akterjev, da uskladijo politike in financiranje ter opredelijo skupna vprašanja, rešitve in ukrepi. Poleg tega so strategije za morske bazene ključnega pomena za uspešno izvajanje celostne pomorske politike⁷⁰.

Učinkovite makroregionalne strategije in strategije za morske bazene zahtevajo uspešno mobilizacijo sredstev EU. Programi, ki so sofinancirani iz vseh skladov SSO, morajo zato dati prednost dejavnostim, ki izhajajo iz strategij, organizirati posebne razpise ali dati prednost tem dejavnostim v izbirnem postopku. Transnacionalni programi lahko zagotovijo potrebni okvir za podporo spektru politik in sredstev, ki so potrebni za izvajanje makroregionalnih strategij in strategij za morske bazene.

Ključni ukrepi iz različnih tematskih ciljev, ki bi se lahko financirali iz skladov SSO v okviru makroregionalnih strategij, morajo vključevati vzpostavljanje evropskih prometnih koridorjev, vključno s podporo za posodobitev carine; preprečevanje naravnih nesreč ter pripravljenost in odziv nanje, gospodarjenje s povodji, zeleno infrastrukturo, celostno pomorsko sodelovanje prek meja in sektorjev, omrežja na področju raziskav in inovacij ter IKT, upravljanje skupnih morskih virov v morju in varstvo biotske raznovrstnosti morij.

Transnacionalno sodelovanje v okviru ESS

ESS podpira transnacionalno sodelovanje med partnerji na nacionalni in/ali regionalni ravni iz vsaj dveh držav članic, da bi se z vzajemnim učenjem povečala učinkovitost politik, ki jih podpira ESS. Transnacionalno sodelovanje lahko vključuje različne zainteresirane strani, kot so organi javnega prava, posredniška telesa, socialni partnerji in nevladne organizacije. Zajema lahko vsa področja, ki spadajo v področje uporabe ESS, vendar ima vzajemno učenje največjo dodano vrednost na področjih iz priporočil Sveta. Države članice se lahko odločijo sodelovati na prožen način. V tem primeru lahko izberejo teme za transnacionalne dejavnosti in vzpostavijo ustrezne mehanizme izvajanja, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam. Komisija bo poleg tega spodbujala transnacionalne dejavnosti z vzajemnim učenjem in

usklajenimi ali skupnimi ukrepi za omejeno število tem, ki jih je odobril Odbor Evropskega socialnega sklada. S tem namenom bo Komisija upravljala platformo na ravni EU za lažjo izmenjavo izkušenj, krepitev zmogljivosti in mreženje ter razširjanje pomembnih rezultatov. Prav tako bo za okrepitev potenciala transnacionalnega sodelovanja in čim večjo učinkovitost ustreznih ukrepov razvila usklajen okvir izvajanja, vključno s skupnimi merili za upravičenost, vrstami in časovno razporeditvijo ukrepov, pa tudi skupne metodološke pristope za spremljanje in vrednotenje.